

Přímá volba prezidenta, ano, ale

Petr Sak

Po poslední volbě prezidenta, jejíž kultura byla kritizována politiky i občany, dochází ke změně. Od vzniku Československa prezidenta tradičně volil parlament. Proč tato změna, co znamená? Jaké mohou být její důsledky?

Česká společnost a její politický systém je v hluboké krizi. Listopadový převrat vyvolal v lidech velká očekávání a otevřel široký prostor pro vznik nových politických a ekonomických elit. Pro kariéru nebyla klíčová mravní a odborná kritéria, ale antikomunistická frazeologie, a dále zkušenosti z šedé ekonomiky.

Paradoxně tento klíč ke kariéře platil i pro vysokou komunistickou nomenklaturu předchozího režimu. U řady bývalých nomenklaturních komunistů to platí stále. Parlamentní listy citovaly výrok, Jana Fischera, bývalého komunistického ředitele Českého statistického úřadu a úřednického premiéra: “že by s Bohuslavem Sobotkou vyrazil dveře, kdyby mu přinesl návrh na vládu složenou ze zástupců ČSSD a KSČM“. Vladimír Dlouhý, bývalý předseda organizace KSČ v Prognostickém ústavu a ministr za KSČ v první polistopadové vládě, další prezidentský kandidát, řekl, že by vládu složenou z komunistů nikdy nejmenoval. Oba kandidáti, ač ještě volbu nevyhráli, již arogantně vyjadřují pohrdání vůlí občanů, vyjádřenou ve volbách, a připravenost nedodržovat ústavu.

Od listopadu 1989 se stále více rozevírají nůžky mezi sliby politiků a očekáváními občanů na jedné straně a skutečností na straně druhé. Tento rozpor politici vysvětlovali předchozím čtyřicetiletým vládnutím komunistů. A je třeba říci, že roky tento argument na občany zabíral, avšak po dvaceti letech od převratu vysvětlování stavu společnosti tím, co zde bylo mezi roky 1948 a 1989 ztratilo relevanci a platí pouze na fundamentální antikomunisty a lidi, kteří nepřemýšlejí.

Velká část občanů již opustila formování názorů a postojů na základě ideologie a tvoří si názory a postoje na základě prožívané společenské skutečnosti. Jejich vlastní vědomí se vytváří jako reflektovaná životní zkušenost. Výsledkem jsou stále kritičtější nálady ve společnosti zaměřené především na oblast politiky a na politiky samotné. Na pořadu dne jsou otázky k charakteru demokracie v naší společnosti. Po období, v němž kritika poměrů ve společnosti končila úslovím, ale aspoň máme demokracii a svobodu, stále častěji občané pokládají otázku, zda to, v čem žijeme, je ještě demokracie a zda máme svobodu. NEBO – zda má ještě nějakou svobodu otec rodiny s miliónovou hypotékou, když ztratí práci.

I když nejsou k dispozici výsledky výzkumů důvěry v politiky před listopadem 1989, domnívám se, že znechucení občanů z politiků a odpor k nim je v současnosti větší než před listopadovým převratem. Společnost dospěla až na hranu legitimacy politiky a politiků, kteří jsou stále více vnímáni jako pro společnost a občany nebezpeční paraziti. Za této situace se politické elity rozhodly obnovit důvěru občanů a v politický systém rituálním aktem, v němž se takzvaně mohou podílet na rozhodování. Tento podíl na moci je však pouze symbolický a je dokonce pravděpodobné, že občan v této volbě posílí legitimitu politického systému proti svým vlastním reálným zájmům.

Elity v postmoderní západní společnosti vládnou pomocí jiných nástrojů než elity v „totalitní“ společnosti, ale výsledek může být stejný nebo dokonce horší. Pilířem jejich vládnutí jsou média a v nebývalé míře zdokonalovaný systém Orwellova Velkého bratra. Dalším krokem v tomto směru měl být zákon Acta, jehož přijetí bylo zatím na evropské úrovni zabráněno. V digitalizovaném prostoru a v digitalizovaném životě je vše sledováno a archivováno, od telefonátu a sms milence, vstupu do metra, nákupu slivovice, bankovních operací, komunikace, vyslovených či napsaných názorů, po pohyb po městě sledovaný kamerovým systémem, cestování vlakem autobusem či autem. Občas z tohoto systému unikne v rámci mocenských bojů nějaká informace a systém tím dá vědět o své existenci. Příkladem může být intimní komunikace mezi kmotrem Janouškem a politikem Bémem. Současná realita již překročila představy George Orwella, zvláště v účincích působení systému na občana. To je to, co František Koukolík nazývá debilizací populace.

Ještě významnějším nástrojem jsou pro vládnutí média, která realizují marketingové projekty zaměřené na manipulaci občany. V článku publikovaném v BL (<http://www.blisty.cz/art/39252.html>) po posledních prezidentských volbách jsem upozornil na marketingovou sílu kryptokracie, která dokázala během půl roku překlopit většinový názor společnosti, že k demokracii patří tajná volba na názor, že demokratická je volba veřejná. Tehdy jsem vyslovil otázku, zda šlo o výjimku, či zda po ověření marketingové síly, kryptokracie využije média v příštích volbách. Stalo se to druhé; zvláště TOP 09 je čistým marketingovým projektem a do značné míry jím jsou i Věci veřejné. Za oběma projekty je však jiná moc a jiné peníze. Kryptokracie s tímto druhým projektem nepočítala, narušoval jejich záměry, a proto po celou dobu vládnutí je s ním – a to i celá politická scéna – v konfliktním vztahu.

Už však začalo další dějství, boj o prezidenta. Pro část politické elity přímá volba prezidenta je kompromisem, úlitbou občanům pro zdání legitimacy politického systému, avšak jádro kryptokracie přímou volbu vítá, protože má v rukách nástroje nejen pro debilizaci

populace, ale také pro formování „správných“ – tedy zájmům kryptokracie vyhovujících, názorů, postojů a preferencí.

V přímé volbě prezidenta mají významnou a za určitých okolností rozhodující roli - média. Média nejsou dle stále omílaného mýtu hlídacím psem demokracie, ale vyjadřují zájmy svých vlastníků. Jak tedy vypadá vlastnická struktura „českých médií“. Všechny regionální deníky, Lidové noviny, Hospodářské noviny, Mladou frontu dnes vlastní německý kapitál. Vlastnictví Práva je pro mne nejasné. Také nejvýznamnější televizní stanice vlastní cizí kapitál. Nevím, jaké zájmy vyjadřuje veřejnoprávní Česká televize, rozhodně však ne české. Možná, že dokonce jako celek nemá Česká televize žádnou koncepci, ale je rozparcelována svými pracovníky na záhumenky, které obhospodařují jednotliví manažeři, redaktori, pracovníci ve prospěch svých ekonomických zájmů a kariér. Možná, že výsledek - obskurní propagandistický mediální cirkus, v němž se jako výjimka dokazující pravidlo objeví kvalitní pořad, je neplánovanou syntézou hovniválských kariérních kuliček. Zbývají české Halo noviny, které jsou však v mediálním prostoru systematicky ignorovány, snad proto, že jsou levicové, a možná také proto, že nemají německého vlastníka. Občas vyslovovaný názor, že nejsou kvalitní, neobstojí již z toho důvodu, že v Česku žádné kvalitní noviny neexistují.

Vědomí (názory, postoje atd.) minimálně 40% populace formují média, což je zcela postačující podíl k ovládnutí společnosti. Čím je jedinec méně vzdělaný (nejde pouze o stupeň absolvované školy), a méně inteligentní, tím více je přesvědčen, že názory si utvořil pouze sám. S růstem inteligence a vzdělanosti jedince stoupá uvědomění si vlivů, které se podílejí na formování jeho vědomí.

Je evidentní, že média budou prosazovat takové prezidentské kandidáty, kteří jsou v zájmu vlastníků těchto médií, s výjimkou České televize, jejíž vlastníky jsme sice my všichni, ale jejíž zájmy se s našimi rozcházejí.

Kandidáti kryptokracie jsou poměrně jasní: Vladimír Dlouhý, Jan Švejnar, Karel Schwarzenberg, Jan Fišer. Ne náhodou se v poslední době v Evropě stávají premiéry exponenti bankovního kapitálu a bank, které způsobily světovou krizi a které si privatizací politiky a politiků zajistily privatizaci zisků a socializaci ztrát. Českou přímou volbou se jim otevírá možnost obsadit další post svou figurkou. Pro kryptokracii je v podstatě jedno, který z jejích kandidátů vyhraje, a který prohraje, v každém případě vyhraje kryptokracie. Média budou po vzoru služebníků různým zájmům ukazovat jejich vzájemný volební boj, vývoj preferencí a celé drama bude jen stínohrou v zájmu obskurního přesvědčování: to je přece demokracie, je více kandidátů a občané si slavně volí svého prezidenta sami! Současně budou

média vést skutečnou kampaň proti nežádoucím kandidátům. Možná se zapojí i osvědčený Ústav pro studium totalitních režimů. Voliči, kteří budou volit někoho z kandidátů kryptokracie, budou dříve či později ve stejné situaci jako dnes voliči TOP 09 a Věcí veřejných. Po procitnutí zjistí, že svým malým podílem pomohli přiblížení se k bankovní totalitě.

Je situace zcela bezvýchodná? Není žádná naděje? Klíčových je oněch 40% občanů, kteří jsou mediálně manipulovatelní. Jde o to nalézt kandidáta, který je ve vědomí tohoto segmentu voličů pevně usazen a mediální dehonestace až štvánice proto zasáhne jeho reflexi ve vědomí voličů jen slabě. Tito voliči rozhodnou o novém prezidentovi.

Můžeme pozorovat ve vztahu médií a populace podobný jev jako v medicíně při očkování. Pokud osobnost úspěšně přežije mediální štvánici, vzniknou v populaci resistantní látky a další štvánice je již mnohem méně účinná. Uvádím dva příklady možných prezidentských kandidátů splňujících uvedená kritéria prof. Ing. Valtr Komárek, DrSc. a Karel Gott.

Máme tendenci prezidenta poměřovat osobností T.G. Masaryka, musíme si však uvědomit, že takovou osobnost již nikdy mít nebudeme. Velkým úspěchem prezidentské volby a maximum toho, co mohou Češi dosáhnout, je zvolit prezidenta, který nebude škodit.